

Rapport

CORONABELEID: DRAAGVLAK OKTOBER 2020

In opdracht van de NOS
6 oktober 2020

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2020/153

Datum

oktober 2020

Auteurs

Peter Kanne
Milan Driessen

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits I&O Research en de NOS als bron duidelijk worden vermeld.

Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1 Draagvlak coronamaatregelen	7
1.1 Steun voor coronamaatregelen gedaald	7
1.2 Twee op drie Nederlanders willen strengere aanpak	10
1.3 Nederlanders willen verplichting monddoekjes	11
2 Gedrag	13
2.1 Meer mensen dragen mondkapje	13
2.2 Monddoekje: wie dragen het en waar?	14
3 Verantwoording	16

Belangrijkste uitkomsten

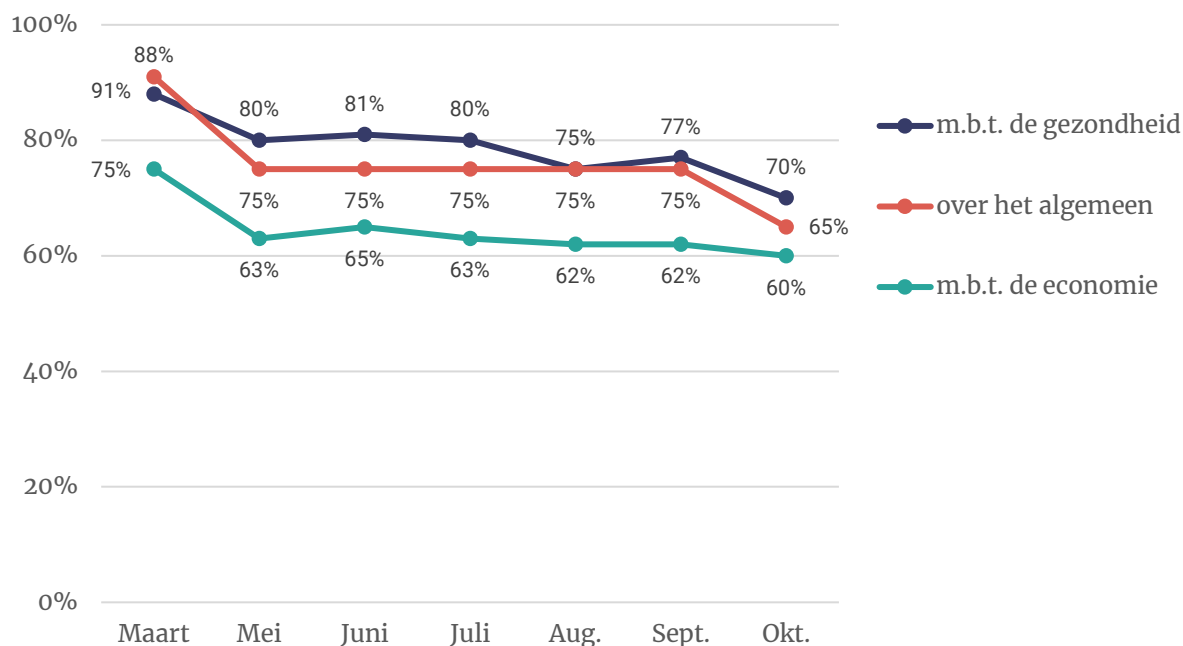
Steun voor coronamaatregelen gedaald; Nederlanders willen strengere maatregelen

Nederlanders staan nog steeds in meerderheid achter de coronamaatregelen, maar de algemene steun voor de manier waarop het kabinet omgaat met de coronamaatregelen is wel met 10 procentpunten gedaald: van 75 naar 65 procent. Ook de steun voor de maatregelen m.b.t. de gezondheid van Nederlanders daalt: van 77 procent naar 70 procent.

De steun voor de economische maatregelen daalde de afgelopen maand niet significant (was 62%, nu 60%).

Figuur A – Draagvlak voor maatregelen van het kabinet

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot... (Oktober, N = 2.231)

Kritiek: kabinet is te weifelachtig, niet consistent en onduidelijk

Het zijn niet alleen degenen die niet (meer) achter het beleid staan die kritiek hebben.

De strekking is tweeledig:

- Het kabinet reageert afwachtend, aarzelend, weifelachtig. Lijkt achter de feiten aan te lopen
- De maatregelen zijn niet eenduidig en onduidelijk; men heeft liever een expliciete plicht, dan een 'dringend advies' waar men het zelf maar met elkaar moet uitzoeken.

Onder kiezers D66 en oppositiepartijen neemt draagvlak af.

Kiezers van regeringspartijen VVD, ChristenUnie, CDA en D66 staan nog steeds in ruime meerderheid achter de maatregelen, maar onder D66-kiezers is dat de afgelopen twee maanden wel afgenomen (was 96%, nu 80%). Ook onder kiezers van de oppositiepartijen neemt het draagvlak af.

PVV-, SP- en FvD-kiezers staan niet in meerderheid achter het coronabeleid van het kabinet.

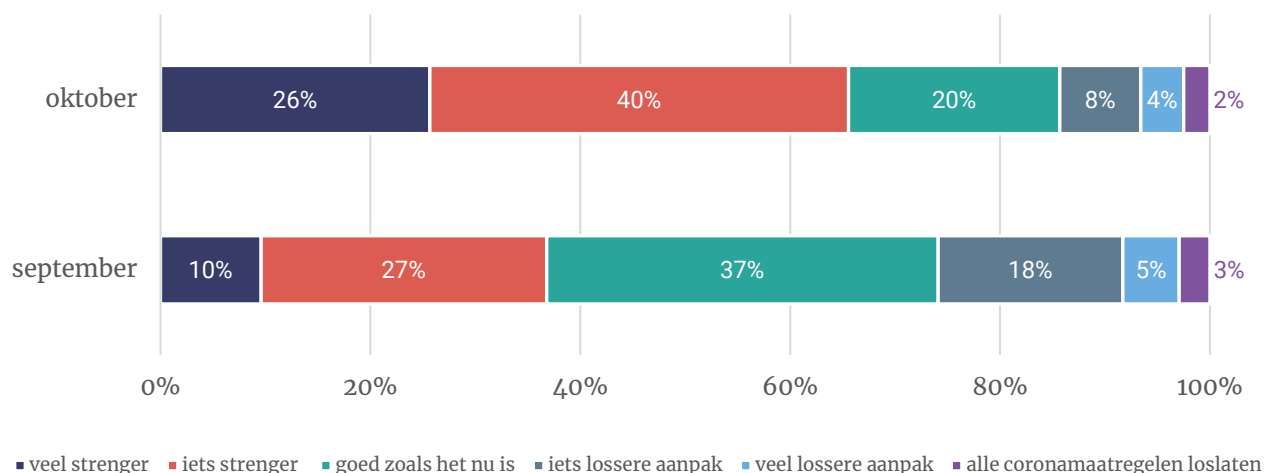

Twee op drie Nederlanders willen strengere aanpak

Een maand geleden wilde nog 37 procent een strengere aanpak van de coronacrisis zien en een kwart (26%) vond dat het lossere mocht. Nu wil maar liefst twee derde (66%) dat de overheid met een strengere aanpak met betrekking tot de gedragsrichtlijnen komt. Nog slechts 12 procent vindt dat het lossere mag.

Figuur B – Strenger of lossere?

Wilt u een strengere of een lossere aanpak van de overheid met betrekking tot de gedragsrichtlijnen? (Als het gaat om de regelgeving en handhaving daarvan). Of vindt u het goed zoals het nu is?

Meer mensen dragen mondkapje

Nederlanders houden zich nog steeds vrij goed aan de gedragsrichtlijnen, of proberen dat zo veel mogelijk te doen. Nog steeds zegt iets meer dan 90 procent zich te houden aan de 1,5 meter richtlijn en eveneens negen op de tien niezen in de elleboog of zakdoek.

Fors toegenomen is het dragen van een mondkapje of -doekje: dit was voor en in de zomer nog slechts 4 à 6 procent, nu zegt 20 procent dat altijd of meestal te doen. Nog eens 21 procent doet dat soms. In totaal dus 41 procent.

Van degenen die een mondkapje dragen doet 71 procent dat in de supermarkt (29% van alle Nederlanders), 54 procent in het ov (22% van allen) en 53 procent in een andere winkel dan een supermarkt (22% van allen).

Meer dan gemiddeld mondkapje: stedelingen, vrouwen, ouderen, lager opgeleiden

Naarmate men meer in een stedelijke omgeving woont, draagt men vaker een monddoekje. In de drie grote steden (Amsterdam Rotterdam en Den Haag: 32% altijd of meestal) wordt beduidend vaker een mondkapje gedragen dan in de rest van het land (gemiddeld 19%).

Vrouwen (24%) dragen vaker een monddoekje dan mannen (15%).

65-plussers (25%) en jongeren (22%) dragen het kapje iets vaker dan de andere leeftijdsgroepen. Lager opgeleiden (25%) dragen het vaker dan middelbaar en hoger opgeleiden (beide 18%).

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van donderdag 2 oktober tot maandagochtend 5 oktober 2020. Er werkten in totaal 2.231 Nederlanders mee aan dit onderzoek.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 en daarmee representatief voor Nederlanders van 18 jaar en ouder op deze kenmerken. Een uitgebreidere verantwoording van het onderzoek vindt u in hoofdstuk 3.

1 Draagvlak coronamaatregelen

1.1 Steun voor coronamaatregelen gedaald

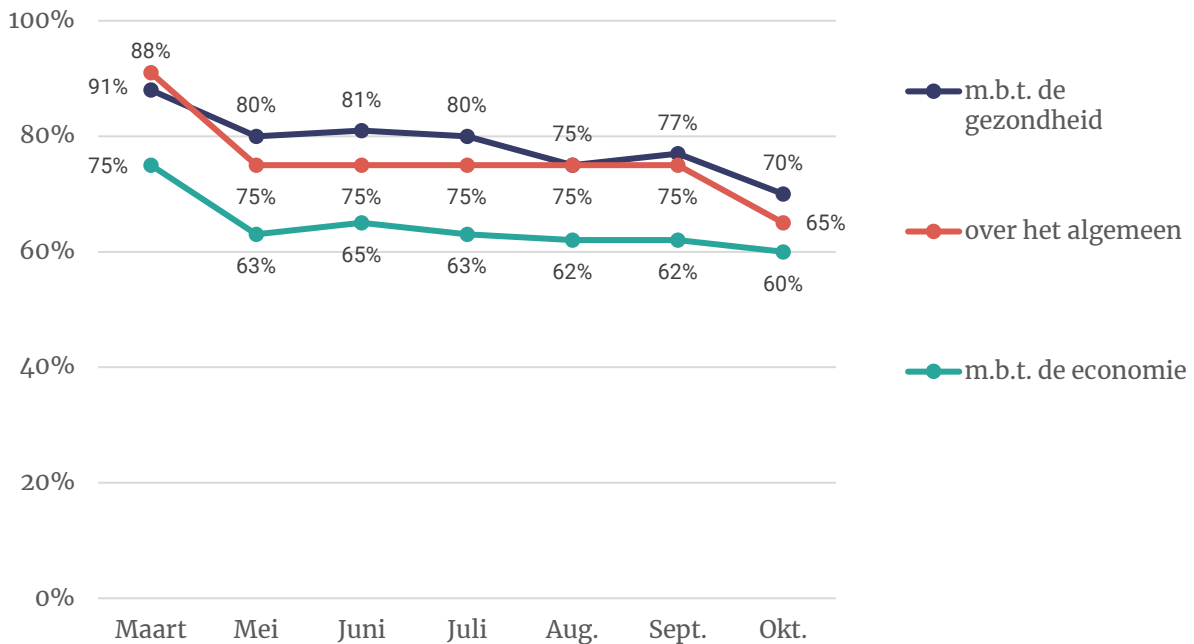
Nederlanders staan nog steeds in meerderheid achter de coronamaatregelen, maar deze steun is wel 10 procentpunten gedaald: van 75 naar 65 procent (de manier waarop het kabinet in het algemeen omgaat met de coronamaatregelen).

Ook de steun voor de maatregelen m.b.t. de gezondheid van Nederlanders daalt: van 77 procent naar 70 procent¹).

De steun voor de economische maatregelen daalde niet significant (was 62%, nu 60%).

Figuur 1 – Draagvlak voor maatregelen van het kabinet

Staat volledig/grotendeels of achter maatregelen met betrekking tot... (september, n = 2.053)

Gestelde vragen:

In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet in het algemeen?

In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de gezondheid van Nederlandse burgers?

In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet als het gaat om de Nederlandse economie?

Kritiek: kabinet is te weifelachtig, niet consistent en onduidelijk

Het zijn niet alleen degenen die niet (meer) achter het beleid staan die kritiek hebben.

De strekking is tweeledig:

- Het kabinet reageert afwachtend, aarzelend, weifelachtig. Lijkt achter de feiten aan te lopen
- De maatregelen zijn niet eenduidig en onduidelijk; men heeft liever een expliciete plicht, dan een 'dringend advies' waar men het zelf maar met elkaar moet uitzoeken.

¹ In de juli-meting 'versoepelen lockdown' genoemd. In augustus en september kregen respondenten geen informatie over de maatregelen. Alleen de vraag "In welke mate staat u achter de aanpak van de coronacrisis door het kabinet in het algemeen?"

Kiezers PVV, FvD en SP in meerderheid niet achter de coronamaatregelen

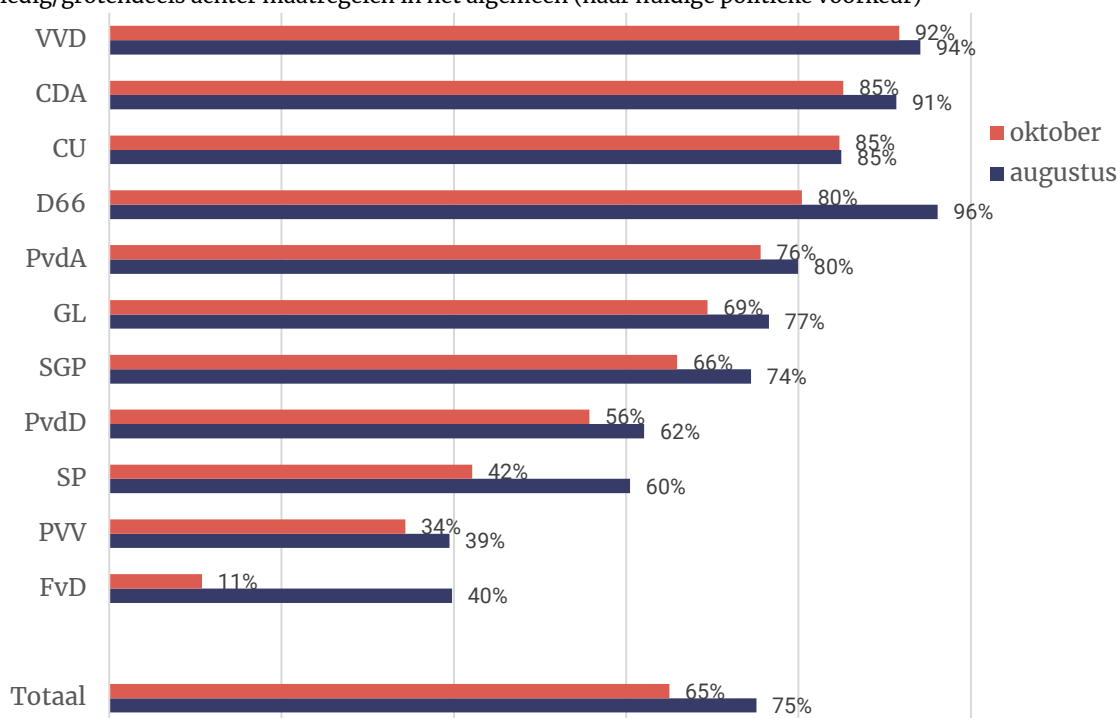
Kiezers van regeringspartijen VVD, ChristenUnie, CDA en D66 staan nog steeds in ruime meerderheid achter de maatregelen, maar onder D66-kiezers is dat de afgelopen twee maanden wel afgenomen.

Ook onder kiezers van de oppositiepartijen neemt het draagvlak af.

De grootste verandering is te zien onder SP- en FvD-kiezers.

Figuur 2 – Draagvlak voor maatregelen van het kabinet

Staat volledig/grotendeels achter maatregelen in het algemeen (naar huidige politieke voorkeur)

Enkele citaten:

Beetje laat, ze zwabberen, maken geen duidelijke keuzes. Maar de keuzes die wél gemaakt worden zijn terecht. Ze lopen alleen achter de feiten aan.

GL-kiezer

Dat het kabinet te veel beslissingen overlaat aan de mensen en winkeliers. ze geven niet altijd eerlijke informatie

PVV-kiezer

De aanpak mag wel wat strenger. Bijvoorbeeld mondkapjes moeten verplicht worden. De samenleving gaat er nu te makkelijk mee om.

VVD-kiezer

De algemene aanpak is goed, maar op sommige aspecten is het kabinet te mild. Dringende adviezen werken naar mijn inzicht slecht, en kunnen beter verplichten worden gemaakt. Het testbeleid is extreem slecht. Het had een grote impact kunnen hebben op de huidige ontwikkeling van de pandemie.

VVD-kiezer

Er mag best eerder ingegrepen worden zeker in de grote steden
CDA-kiezer

Begon duidelijk en stabiel. Niemand wist wat de goede aanpak zou moeten zijn (niet eerder voorgekomen situatie) en ze deden dat doortastend en transparant. Inmiddels te veel onduidelijk, te veel twijfel en wisselingen.

GL-kiezer

Bij de eerste corona uitbraak zei de man van de VVD (dhr. Rutte), dat mondkapjes schijn veiligheid veroorzaakte. Waarom moet er nu de mondkapjes wel gedragen worden? Nu er genoeg mondkapjes zijn.

SP-kiezer

Er had al veel eerder onderzoek kunnen komen naar toedracht van verspreiding. Dan denk ik aan ventilatie systemen in openbare ruimtes, kantoorgebouwen, verzorgingstehuizen etc. Ik denk zelf dat verspreiding via aerosolen de grootste bron is. Zelf denk ik ook dat besmettingsgraad niets met leeftijd te maken heeft. Jongeren (scholieren) die op school dicht op elkaar zitten, kunnen heel makkelijk hun (groot)ouders besmetten.

PvdA-kiezer

Corona bestrijden is een strijd, een oorlog. Daarbij past centrale leiding en goede adviseurs. Tot zo ver gaat het goed. Kabinet richt zich erg op een kleine groep adviseurs en laat daarbij ruimte voor anderen (oppositie) om er een politiek spel van te maken. En.... nooit liegen aub. Het is geen schande als er iets fout gaat.

CU-kiezer

De maatregelen zijn onduidelijk, omdat ze telkens een andere kant opgaan. Ik vertrouw het allemaal niet meer zo, omdat er steeds iets anders wordt verkondigd als absolute waarheid. Ondertussen heb ik mijn eigen waarheid maar bedacht, gebaseerd op wat ik om mij heen hoor en lees in de media.

PvdD-kiezer

Een heleboel vind ik niet kloppen. Ik ben meer voor bijv. de Zweedse aanpak.

FvD-kiezer

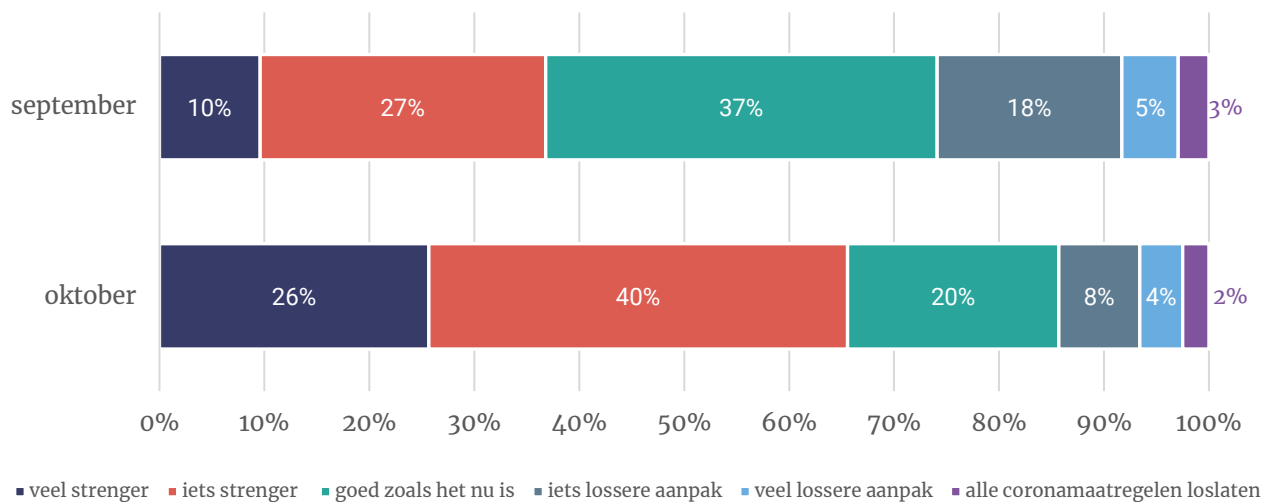
1.2 Twee op drie Nederlanders willen strengere aanpak

Een maand geleden wilde nog 37 procent een strengere aanpak van de coronacrisis zien en een kwart (26%) vond dat het lossier mocht.

Nu wil maar liefst twee derde (66%) dat de overheid met een strengere aanpak met betrekking tot de gedragsrichtlijnen komt. Nog slechts 14 procent vindt dat het lossier mag (of moet).

Figuur 5 – Strenger of lossier?

Wilt u een strengere of een lossiere aanpak van de overheid met betrekking tot de gedragsrichtlijnen? (Als het gaat om de regelgeving en handhaving daarvan). Of vindt u het goed zoals het nu is?

1.3 Nederlanders willen verplichting monddoekjes

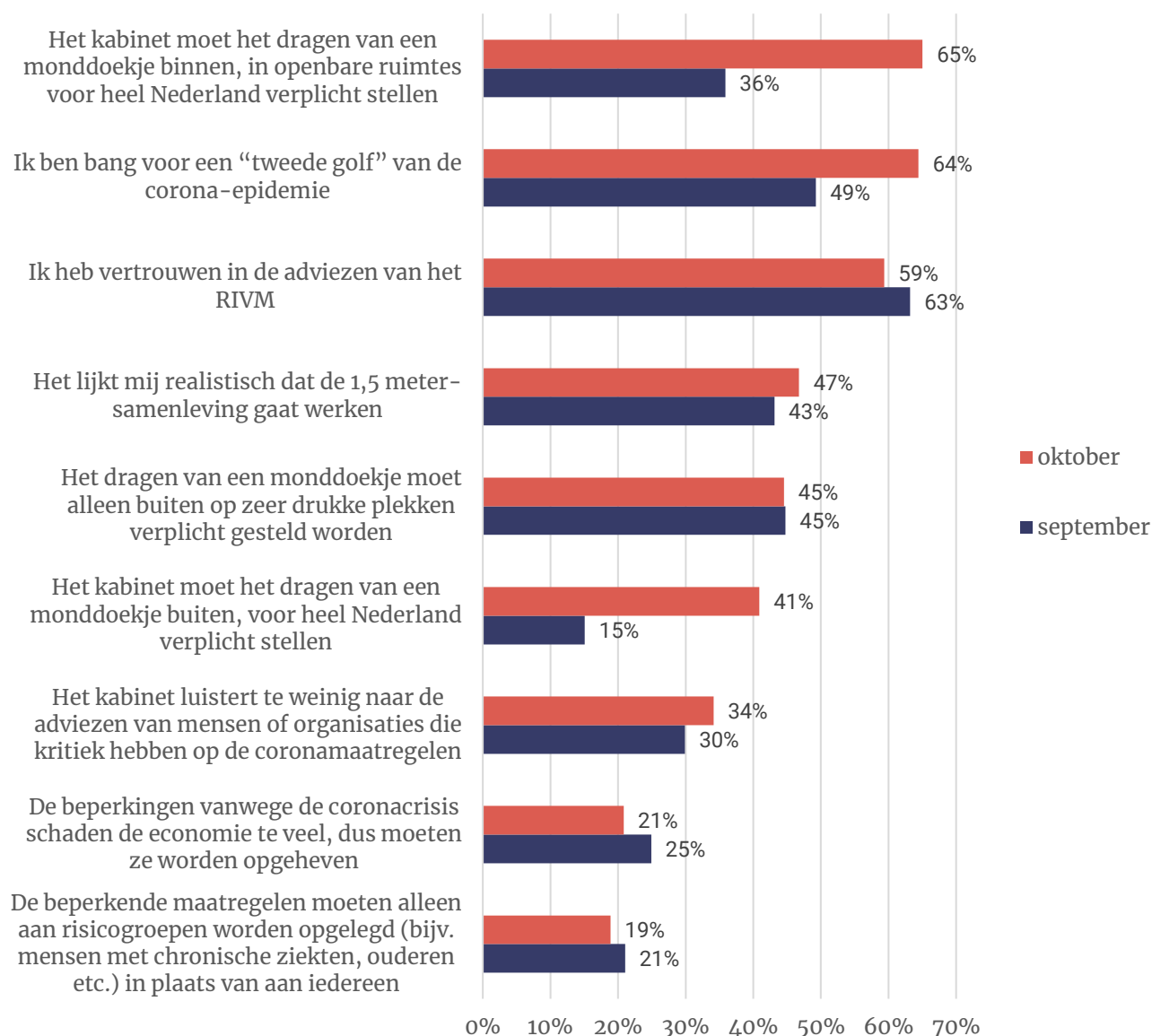
Beduidend meer dan in september of daarvoor willen Nederlanders nu dat het kabinet het dragen van monddoekjes in openbare ruimtes verplicht stelt (een toename van 36 naar 65%). Voor het overall verplicht stellen van het monddoekje is nog geen meerderheid, maar ook hier zien we een aanzienlijke toename (van 15 naar 41%).

Het 'dringende advies' van de overheid vindt men 'onduidelijk' (57%) en 'niet te handhaven' (55%). (Zie ook figuur 7). Een verklaring voor deze forse shift ligt duidelijk in de toegenomen angst voor een tweede golf onder Nederlanders. Bijna twee derde (64%) is daar nu bang voor, terwijl dat in september de helft was (49%).

Vrijwel niemand zegt zich "niet meer aan de corona-voorschriften te willen houden"; slechts 6 procent "doet niet meer mee". (Figuur 7).

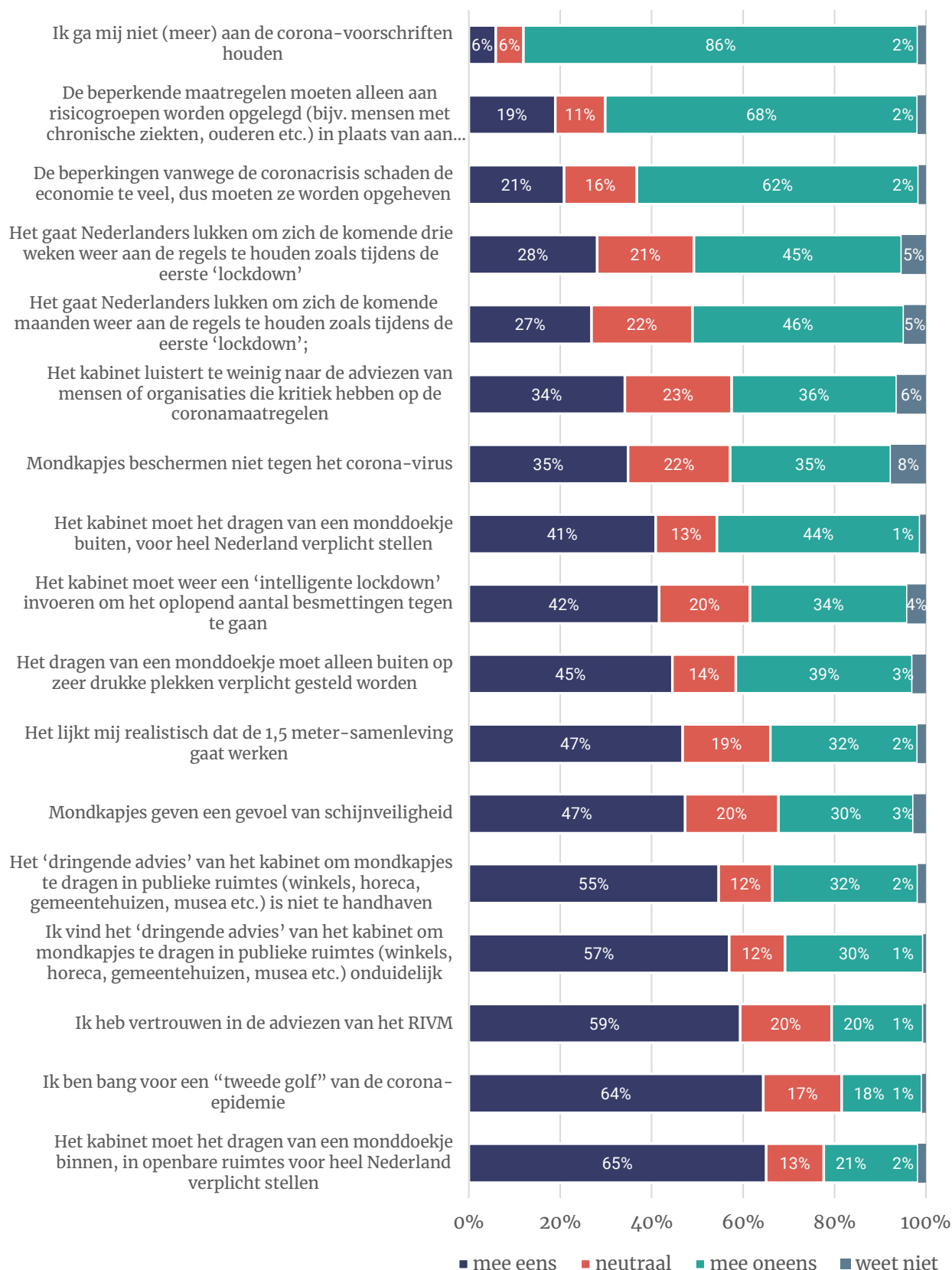
Figuur 6 – Stellingen m.b.t. coronabeleid

In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen (oktober versus september)

Figuur 7 – Stellingen m.b.t. coronabeleid

In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

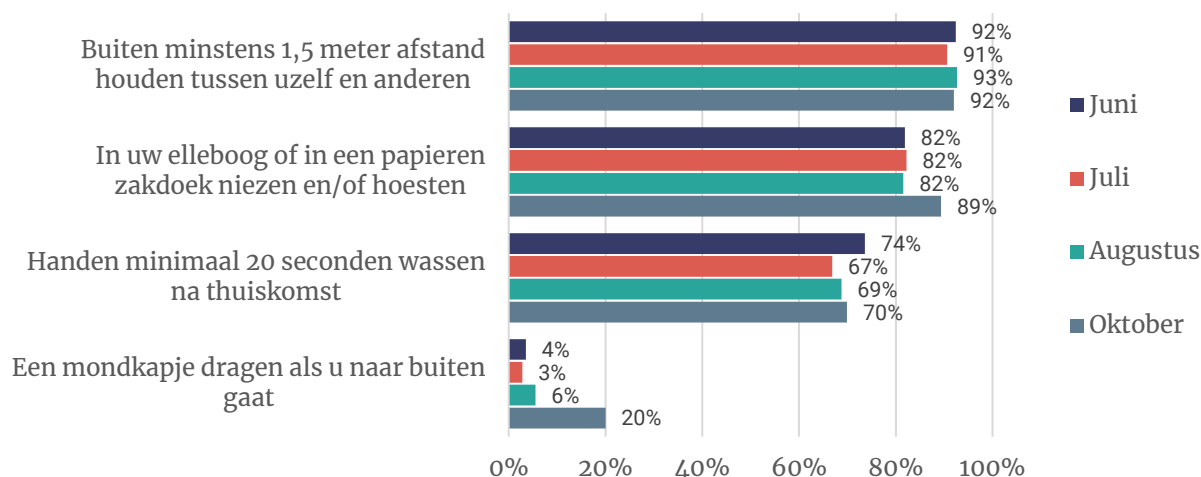
2 Gedrag

2.1 Meer mensen dragen mondkapje

Nederlanders houden zich nog steeds vrij goed aan de gedragsrichtlijnen, of proberen dat zo veel mogelijk te doen. Nog steeds zegt iets meer dan 90 procent zich te houden aan de 1,5 meter richtlijn en eveneens negen op de tien niezen in de elleboog of zakdoek. Dit is zelfs iets toegenomen, maar dat kan ook komen door de tijd van het jaar. Fors toegenomen is het dragen van een mondkapje of -doekje: dit was voor en in de zomer nog slechts 4 à 6 procent, nu zegt 20 procent² dat altijd of meestal te doen. Nog eens 21 procent doet dat soms. In totaal dus 41 procent. (Zie figuur 3 en 4).

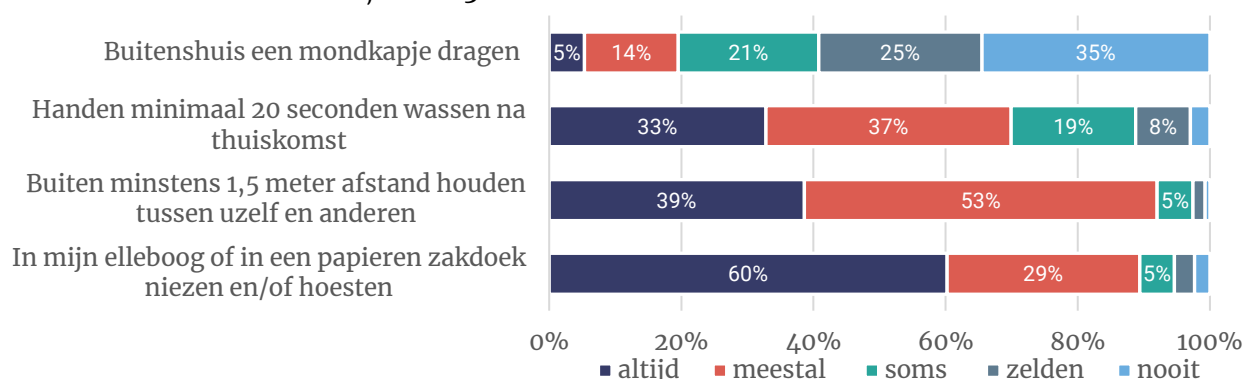
Figuur 3 – Gedrag m.b.t. coronaregels (vergeleken met eerdere maanden)

Welke van onderstaande gedragingen verricht u zelf (wel eens)? Wilt u per gedraging aangeven hoe vaak u dit doet? (% altijd of meestal³)

Figuur 4 – Gedrag m.b.t. coronaregels

Welke van onderstaande gedragingen verricht u zelf (wel eens)? Wilt u per gedraging aangeven hoe vaak u dit doet? Oktober, N =2.231

² Na afronding, in figuur 4 staan 5% en 14% vermeld.

³ Voor oktober wordt het percentage altijd + meestal (= vaker wel dan niet) gegeven. Voor eerdere maanden was dit 'wel eens'.

2.2 Monddoekje: wie dragen het en waar?

In steden wordt vaker monddoekje gedragen

In de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag: 32%) wordt beduidend vaker een mondkapje gedragen dan in de rest van het land (gemiddeld 19%).

Op een andere manier bekeken: naarmate men in een sterker stedelijke omgeving woont, draagt men vaker een monddoekje.

Tabel 1 – Buitenshuis een mondkapje dragen naar stedelijkheid

	Totaal	Zeer sterk stedelijk	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig stedelijk	Niet stedelijk
<i>Altijd / meestal</i>	20%	30%	18%	16%	19%	14%
<i>soms (vaker niet dan wel)</i>	21%	23%	27%	20%	16%	18%
<i>Zelden / nooit</i>	59%	48%	56%	64%	65%	68%

Meer dan gemiddeld: vrouwen, ouderen, lager opgeleiden

Vrouwen (24% altijd of meestal) dragen vaker een monddoekje dan mannen (15%).

Naar leeftijd blijkt dat 65-plussers (25%) en jongeren (22%) iets vaker dan de andere leeftijdsgroepen een kapje dragen. Een monddoekje wordt het minst gedragen door 25 t/m 34-jarigen: 15%.

Lager opgeleiden (25%) dragen het vaker dan middelbaar en hoger opgeleiden (beide 18%).

Van degenen die wel eens een mondkapje dragen (41% van alle Nederlanders), doet 71 procent dat in de supermarkt (29% van allen), 54 procent in het ov (22% van allen) en 53 procent in een andere winkel dan een supermarkt (22% van allen).

Vooral 65-plussers dragen monddoekje in winkels

65-plussers blijken niet alleen vaker een monddoekje te dragen, maar doen dat ook op meer plekken: met name in winkels dragen zij vaker een monddoekje.

Jongeren en mensen van middelbare leeftijd hebben het monddoekje ook vaak op in het ov en relatief vaak op het werk.

Tabel 2 – Mondkapje dragen naar leeftijd

	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+
Buitenshuis een mondkapje dragen: hoe vaak doet u dit?						
<i>Altijd / meestal</i>	20%	22%	15%	17%	20%	25%
<i>Soms (vaker niet dan wel)</i>	21%	29%	23%	24%	19%	19%
<i>Zelden / nooit</i>	59%	49%	62%	59%	61%	56%
N =	2.231	84	318	413	780	636

U draagt dus (wel eens) een mondkapje.**Waar draagt u het mondkapje wel eens?**

(basis: draagt altijd, meestal of soms een mondkapje)

	Totaal	18-24	25-34	35-49	50-64	65+
<i>In de supermarkt</i>	71%	49%	65%	63%	75%	85%
<i>In het openbaar vervoer</i>	54%	90%	64%	49%	48%	50%
<i>In een andere winkel</i>	53%	45%	48%	46%	53%	64%
<i>Op het werk</i>	20%	29%	23%	29%	21%	3%
<i>Andere openbare ruimtes</i>	18%	10%	8%	12%	18%	30%
<i>In restaurant</i>	13%	13%	11%	10%	15%	15%
<i>Buiten op straat</i>	9%	11%	12%	11%	8%	7%
<i>In café</i>	9%	5%	11%	9%	9%	6%
<i>In de auto</i>	7%	5%	8%	5%	7%	9%
<i>Op de fiets</i>	2%	5%	4%	3%	1%	2%
<i>Anders</i>	6%	0%	3%	5%	8%	9%
N =	920	44	126	169	301	280

3 Verantwoording

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 2 oktober tot maandagochtend 5 oktober 2020.

Er werkten in totaal 2.231 Nederlanders mee aan dit onderzoek. Niet alle vragen zijn gesteld aan alle deelnemers. Bij vragen waarbij dit het geval is wordt de steekproefbasis ook vermeldt.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers 2.139 is afkomstig uit het I&O Research Panel. Daarnaast vulden 92 Nederlanders de vragenlijst in via het panel van PanelClix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

